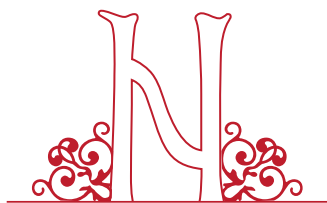

ΜΕΓΑΛΗ
ΟΡΘΟΔΟΞΗ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΟΜΟΣ 12
Νικολαΐδης - Ωσπέ

Νικολαΐδης, Νίκος. Καθηγητής στην έδρα της Πατερικής Θεολογίας και της Πατρολογίας στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (2003-2011). Γεννήθηκε στην Κύπρο το 1944 και σπούδασε θεολογία στη Θεολογική Σχολή Αθηνών (1963-1967), από όπου αποφοίτησε με τον βαθμό Άριστα. Ακολούθως υπηρέτησε τη στρατιωτική θητεία του στην Εθνική Φρουρά της Κύπρου. Το 1978 ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρυσόστομος Α΄, με τη σύμφωνη γνώμη του τότε υπουργικού συμβουλίου, του ανέθεσε τη διεύθυνση του Γραφείου Θρησκευτικής Διαφωτίσεως της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, ενώ παράλληλα δίδασκε στη μέση εκπαίδευση ως θεολόγος καθηγητής. Ήδη διορισμένος στη μέση εκπαίδευση ενεγράφη στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η φοίτησή του, όμως, διεκόπη λόγω των τραγικών γεγονότων της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974. Το 1990 μετέβη στην Αγγλία για μεταπτυχιακές σπουδές. Το 1994 έλαβε μάστερ από το Πανεπιστήμιο του Durham και το 1997 απέκτησε τον τίτλο του διδάκτορος θεολογίας από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με βαθμό Άριστα. Το 1999 διορίστηκε από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Επιθεωρητής Θεολογικών Μαθημάτων (εκπαιδευτικός σύμβουλος) του υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου ασκώντας παράλληλα και τα καθήκοντά του στην Ιερά Αρχιεπισκοπή μέχρι το

2000. Ως διευθυντής του Γραφείου Θρησκευτικής Διαφωτίσεως μερίμνησε για τον προγραμματισμό και τον συντονισμό του κατηχητικού έργου στην αρχιεπισκοπική περιφέρεια, διοργάνωσε ομιλίες,

Πνευματική Έπαλξη και διετέλεσε για πολλά χρόνια υπεύθυνος έκδοσης του *Ημερολογίου- Τυπικής Διατάξεως* της Εκκλησίας της Κύπρου. Διετέλεσε μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ραδιο-

Ο καθηγητής Νίκος Νικολαΐδης στην παρουσίαση της ΜΟΧΕ (Αθήνα, 24.6.2011)

κατηχητικά σχολεία, φιλανθρωπικές δραστηριότητες, κατασκηνώσεις, μέριμνα φυλακισμένων, έντυπα και περιοδικά. Υπήρξε υπεύθυνος του περιοδικού

οπληροπτικού σταθμού της Εκκλησίας της Κύπρου «Ο Λόγος». Διετέλεσε επί σειρά ετών διευθυντής του Γραφείου Θρησκευτικής Διαφωτίσεως της Ιεράς

Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Συμμετέχε και συμμετέχει με ανακοινώσεις σε πολλά τοπικά και διεθνή συνέδρια και συνέταξε και συντάσσει επιστημονικά βιβλία και άρθρα σε επιστημονικά και μη περιοδικά. Σήμερα εργάζεται ως διευθυντής της Πνευματικής Διακονίας της Ιεράς Μητροπόλεως Κύκκου και Τηλλυρίας και δίδασκε Πατρολογία και Πατερική Θεολογία στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα Θεολογικών Σπουδών του Πανεπιστημίου «Νεάπολις» Πάφου. Είναι παραγωγός διαφόρων ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, μέλος της επιστημονικής επιτροπής της παρούσας Εγκυκλοπαίδειας, καθώς και συντάκτης λημμάτων της. Συμμετέχει ως εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Κύπρου μαζί με τον μητροπολίτη Ταμασού και Ορεινής κ. Ησαΐα στον Διαλόγο Ορθοδόξων-Λουθηθρανών και διατελεί πρόεδρος του Δ.Σ. του τηλεοπτικού σταθμού 4Ε. Η προσωπικότητα του καθηγητή Νίκου Νικολαΐδη, πέρα από την εμβριθή γνώση, την έντονη κηρυκτική δράση, την ακάματη αφοσίωση στη μετάδοση της πατερικής παραδόσεως τόσο στον χώρο της ακαδημαϊκής έρευνας και εκπαίδευσης, όσο και στο πεδίο της πνευματικής διαφωτίσεως του ποιμνίου εντός και εκτός της Εκκλησίας της Κύπρου, χαρακτηρίζεται και από τον σπάνιο για την εποχή μας συνδυασμό όλων των ανωτέρω με την πηγαία ευσέβεια, τη φιλόνηθρη στάση, την αποδοχή και αγάπη προς τον πλησίον.

Εργογραφία. Σημαντικότερες δημοσιεύσεις: *The Christology of Saint Eriphanus of Cyprus according to his work Anagyrotos* (Master, Nicosia 1995). *Η Τριαδολογία του Αγίου Επιφανίου Κύπρου*, διδ. διατριβή (Θεσσαλονίκη: Πουρναράς 1999). *Αποστολικό Πατέρες. Γραμματολογική και Θεολογική προσέγγιση* (Θεσσαλονίκη: Πουρναράς 2002). «Ο Άγιος Επιφάνιος Αρχιεπίσκοπος Κύπρου», στον τόμο *Καιρός. Τόμος Τιμητικός στον Ομότιμο Καθηγητή Δαμιανό Αθ. Δόικο* (Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ 1995, σ. 183-204). *Ιερά Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή Μαχαιρά. Ένα πανίερο Σέβασμα και Προσκύνημα* (Κύπρος: έκδ. Ιεράς Μονής Μαχαιρά 2001). «Το ιστορικοδογματικό πλαίσιο της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου (Νίκαια 325 μ.Χ.) και ο επίσκοπος Τριμυθούστος Σπυρίδων (Συνοπτική αναφορά)», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄ (Φιλοσοφική και Θεολογική Βιβλιοθήκη 50, Θεσσαλονίκη: Πουρναράς 2002, σ. 107-138). «Η εκ του μη όντος δημιουργία των όντων εκ του Όντος κατά τον Άγιο Γρηγόριο Παλαμά», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 12-50. «Το πρόσωπο και ο ρόλος της αειπαρθένου Μαρίας και Θεοτόκου στην ενανθρώπιση του Θεού Λόγου κατά τον Άγιο Επιφάνιο Κύπρου», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 50-74. «Οι αιρέσεις και η ποιμαντική αντιμετώπισή τους κατά τον Άγιο Επιφάνιο Κύπρου», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 159-188. «Μια αναφορά στην ιστορικο-θεολογική συμβολή του Αγίου Επιφανίου στον καθορισμό όρων του ορθοδόξου τριαδολογικού δόγματος κατά τον δ΄ αιώνα», στο στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 139-157. «Η θεολογική θεώρηση του Μυστηρίου του Βαπτίσματος (Μια προσέγγιση)», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 89-106. «Το κειμήλιο της Οικουμένης», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 75-88. «Το θέμα της «χειροτονίας» των γυναικών», στον τόμο Ν. Νικολαΐδης, *Ανάλεκτα ή περι του όντως Όντος και των όντων*, τ. Α΄, ό.π., σ. 189-229. Η εικονομαχία και η εικονολογία του αγίου

Ιωάννου Δαμασκνού (Θεσσαλονίκη: Λυδία 2007). «Η εικόνα ως έκφραση του αρχαίου και εσατολογικού κάλλους του ανθρώπου», στον τόμο *Στα βήματα του αποστόλου Βαρνάβα. Χαριστήριος τόμος προς τιμήν του Αρχιεπισκόπου Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου κ.κ. Χρυσοστόμου Β΄ για τα τριάντα χρόνια αρχιερατικής του διακονίας* (Λευκωσία 2008, σ. 483-492). *Θέματα Πατερικής Θεολογίας* (Θεσσαλονίκη 2009). *Γιατί τα μνημόσυνα* (Θεσσαλονίκη: Λυδία 2010). «Ο Άγιος Νεόφυτος Πατέρας και διδάσκαλος της Καθολικής Εκκλησίας», στον τόμο *Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συνεδρίου Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος Ιστορία-Θεολογία-Πολιτισμός* (Εγκλειστρωτικά Ανάλεκτα 1, Πάφος: έκδ. Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Αγίου Νεοφύτου 2010, σ. 555-572). *Ως φωνή υδάτων πολλών* (Θεσσαλονίκη: Μέλισσα 2011). «Η δογματική διδασκαλία του αγίου Επιφανίου περί της μοναρχίας του Πατρός στη θεότητα», στον τόμο *Άγιος Επιφάνιος Κωνσταντίας, Πατήρ και Διδάσκαλος της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας*. Πρακτικά Συνεδρίου (Ιστορικά και θεολογικά μελετήματα 1, Άγια Νάπα-Παραλίμνι: έκδ. Ιερά Μητρόπολις Κωνσταντίας-Αμμοχώστου/Πολιτιστική Ακαδημία «Άγιος Επιφάνιος» 2012, σ. 287-292. Α.ΓΛΑ.

Νικολαΐτες. Νικολαΐτες αυτοαποκαλούνταν οι αιρετικοί, οι οποίοι πίστευαν πως η λύτρωση-γνώση για τον άνθρωπο επέρχεται κατά την απαλλαγή της σωματικότητας και του σαρκικού φρονήματος, που επιτυγχάνεται μέσω της ακολασίας, της βρώσεως ειδωλόθυτων, των παραχρήσεων και καταχρήσεων της σάρκας. Πρόκειται για γνωστική αίρεση, την πλέον αντινομική (πράττει αντίθετα του μωσαϊκού νόμου) των πρώτων χριστιανικών χρόνων. Οι νικολαΐτες ισχυρίζονταν πως προέρχονταν από τον διάκονο Νικόλαο, που είχε χειροτονηθεί από τους Αποστόλους στα Ιεροσόλυμα. Το όνομα 'νικολαΐτες' εντοπίζεται στην *Αποκάλυψη* του Ιωάννη (2:6, 15), παράλληλα με το όνομα 'βαλαμίτες' (Απ 2:14. Ιουδα 11), που προήλθε από τον μάνη Βαλαάμ, κατά συμβουλή του οποίου οι Μωαβίτες παρέσυραν τους Ισραηλίτες σε ακολασία (Αρ 24:14, 25:1, 31:16). Α.ΑΛ.

Βιβλιογραφία:

DTC, τ. 11, σ. 499-506. *LThK*, τ. 7, σ. 845-846. *Επιφάνιος Πανάριον*, PG 41:319-330. Κλήμης

Αλεξανδρείας, *Στρωματείς*, PG 8:1047-1072, 1129-1144. Σκουτέρης, Κ., *Ιστορία Δογμάτων*, Αθήνα 1998, τ. Α΄, σ. 283-284. *ΘΗΕ*, τ. 9, σ. 509-510. Χρήστου, Π., *Ελληνική Πατρολογία*, τ. Β΄, Θεσσαλονίκη 1978, σ. 143-144. Φειδάς, Βλ., *Εκκλησιαστική Ιστορία*, Αθήνα 2002, τ. Α΄, σ. 168.

Νικολακόπουλος, Κωνσταντίνος. **Έλληνας βιβλικός θεολόγος, Καθηγητής Τμήματος Ορθοδόξου Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου.** Γεννήθηκε το 1961 στην Πάτρα, όπου ολοκλήρωσε την εγκύκλια εκπαίδευση. Σπούδασε Θεολογία στα Πανεπιστήμια Αθηνών (1979-1983), Regensburg και Μονάχου (1984-1989), όπου ειδικεύτηκε στην Καινή Διαθήκη και την Οικουμενική Θεολογία. Το 1991 αναγορεύθηκε διδάκτωρ Θεολογίας από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 1991 έως το 1998 διετέλεσε επι-

Ο καθηγητής Κωνσταντίνος Νικολακόπουλος

σημονικός συνεργάτης και επιμελητής στο Ινστιτούτο Ορθοδόξου Θεολογίας του Πανεπιστημίου Μονάχου. Το 1998 αναγορεύθηκε υφηγητής της Καινής Διαθήκης από την Ευαγγελική Θεολογική Σχολή του ίδιου Πανεπιστημίου. Από το 1998 έως το 2005 δίδαξε Βιβλική Θεολογία ως εντεταλμένος υφηγητής και ως καθηγητής επί θητεία στο Ινστιτούτο (και κατόπιν Τμήμα) Ορθοδόξου Θεολογίας Πανεπιστημίου Μονάχου. Από το 2005 είναι μόνιμος καθηγητής στην ίδια Σχολή. Είναι κάτοχος της ψαλτικής τέχνης, μέλος της *Studiorum Novi Testamenti Societas*, της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού *Orthodoxes*

Forum, καθώς και άλλων επιστημονικών και οικουμενικών επιτροπών.

Είναι νυμφευμένος και πατέρας δύο θυγατέρων.

Εργογραφία (Μονογραφίες). *Καινή Διαθήκη και Ρητορική: Τα ρητορικά σχήματα διανοίας στα ιστορικά βιβλία της Καινής Διαθήκης*, διδ. διατριβή (Κατερίνη 1993). *Orthodoxe Hymnographie. Lexikon der orthodoxen hymnologisch-musikalischen Terminologie* (Schliern b. Köniz 1999) *Die «unbekannten» Hymnen des Neuen Testaments- Die orthodoxe Hermeneutik und die historisch-kritische Methode: Exegetische und theologische Deutung neutestamentlicher Stellen unter Berücksichtigung des orthodoxen Kultus*, υφηγεσία (Aachen 2000). *Ζητήματα λογικής λατρείας και λειτουργικής αγωγής* (Θεσσαλονίκη 2001). *Ερμηνευτικά μελετήματα από ρητορικής και υμνολογικής απόψεως* (Θεσσαλονίκη 2005). *Studii de Teologie Biblică-Ermineutica ortodoxă și cea occidentală: Semnificația noțiunilor imnologice ale Noului Testament* (mtf. Pr. Prof. Dr. Ioan Vasile Leb și Drd. Ilie Ursă, Cluj-Napoca 2008). (επιμ.) *Benedikt XVI. und die Orthodoxe Kirche. Bestandsnahmen, Erwartungen, Perspektiven* (St. Ottilien 2008). *Das Neue Testament in der Orthodoxen Kirche: Grundlegende Fragen einer Einführung in das Neue Testament*, Bd. 1 (Berlin κ.α. 2011). Κ.ΜΠΕ.

Νικόλαος, «διάκονος» (ΚΔ). Έλληνοιστής Ιουδαίος ή προσήλυτος. Συγκαταλέγεται στους «επτά» που εξελέγησαν από την πρώτη χριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων κι επονομάστηκαν μεταγενεστέρως «διάκονοι», προκειμένου να εξυπηρετήσουν το κοινωνικό έργο της Εκκλησίας στο περιβάλλον των ελληνοιστών Ιουδαίων και να απαλλάξουν τους Αποστόλους από πρόσθετες μέριμνες, που θα τους αποσπούσαν από το κύριο έργο τους, το κήρυγμα του Ευαγγελίου (βλ. Πραξ 6:5). Εκ των υτέρων, επίσης, ο Νικόλαος συνδέθηκε ψευδοεπιγράφως με τους προώρως αποστατήσαντες από τη χριστιανική ζωή και πίστη Νικολαΐτες των Εκκλησιών του βιβλίου της *Αποκαλύψεως* (βλ. Απ 2:6.15), μέσω της αντιστοιχείσεως του ονόματός του με τον ψευδοπροφήτη Βαλαάμ (βλ. Αρ 22-24). Κ.ΜΠΕ.

Νικόλαος Ντβάλι. Γεωργιανός οσιομάρτυς (τέλεθ 13^{ου} αι.-1314). Καταγόταν